# PRZEGLĄD
## wypadków politycznych.

**Ner. 2.** **Cieszyn dnia 22. Lutego.** **R. 1851.**

### Austrya.

Po burzy następuje zwykle cisza; nasz świat polityczny też po niedawnych ruchach wygląda znowu spokojniejszy. Główniejsze wypadki, które się w biegu tego miesiąca zdarzyły, są następujące:

Minister sprawiedliwości pan *Schmerling* został na własne żądanie z posady swojéj uwolniony a na jego miejsce pan *Karol Kraus*, (dotychczasowy wiceprezes sądu kassacyjnego) powołany. Wiedeńska gazeta z 26. stycznia przynosi dwa listy, w których N. Cesarz pierwszego od tèj służby uwalnia a drugiego na miejsce jego mianuje, lecz właściwa przyczyna tèj zmiany nie jest znajoma. Teraźniejszy minister sprawiedliwości jest brat ministra skarbu i urodzony w Galicyi. — Była także pogłoska, że minister oświecenia i wyznań, hr. Thun, ma wystąpić z ministerium, lecz ta nie potwierdza się. —

J. C. Mość raczył najwyższém rozporządzeniem z d. 28. stycznia b. r. postanowić następującą redukcyę wojska ze stopy wojennèj na stopę pokoju, a zwłaszcza przy trzech pierwszych batalionach polowych niemieckich, słowiańskich i włoskich pułków piechoty do 100 ludzi w kompanii; przy pierwszych batalionach polowych węgierskich, siedmiogrodzkich i kroacko-sławońskich do 140 ludzi w kompanii; przy niemiecko-słowiańskich batalionach grenadyerów do 100 ludzi; przy włoskich, węgiersko-siedmiogrodzkich batalionach grenadyerów do 120 ludzi w kompanii i t. d. Podobnież lazarety polowe itp. konie pociągowe i juczne, należące do batalionów polowych i landwery, które już do swojich obwodów werbunkowych wróciły, mają być za staraniem najbliższych komend wojskowych sprzedawane przez publiczną licytacyę. Nakoniec rozpuszczeni być mają wszyscy żołnierze, którzy z końcem października 1850 r. ośmioletnią kapitulacyę wysłużyli. Według tego dzisiejszy stan armii zmniejszy się o 80000 ludzi, a oszczędność stąd wyniesie kwartalnie około 4 miliony złr.; wszakże pozostanie jeszcze pod bronią 480,000 ludzi.

Wiedeńska gazeta z d. 3. lutego przynosi obrachunek dochodu i rozchodu państwa z 3 kwartału roku finansowego 1850 t. j. od 1. maja do 31. lipca t. r. i wykazuje znowu przewyżskę wydatków o 18 milionów złr. — Zatèm ogłoszony wykaz finansów państwa w dziewięcio-miesięcznym przeciągu czasu od 1. listopada 1849 do końca lipca 1850 zawiera następujące data:

1) Przychody:

*Podatki stałe* (jako to podatek gruntowy, domowy, zarobkowy i t. d.) wynosiły w ogóle 43,771.282 złr.

*Podatki niestałe* (jako to akcyza, cło, stępel i t. d.) wynosiły w ogóle 70,139,086 złr.

*Przychody z własności państwa, z górnictwa i mennictwa* wynosiły 4,238,462 złr.

*Przewyżka funduszu amortyzacyjnego* 7,463,145 złr.

*Rozmaite przychody* inne, (n. p. sardyńska nagroda wojenna) wynosiły 13,633,615 złr.

Ogółowa suma przychodów czyni więc 139,245,590 złr.

2) Wydatki.

*Dług państwa* 39,919,367 złr.

*Dwór cesarski* 4,589,092 złr.

*Rada ministeryalna* 89,325 złr.

*Ministerstwo spraw zewnętrznych* 1,198,680 złr.

*Ministerstwo spraw wewnętrnych* 14,725,821 złr.

*Ministerstwo wojny* 90,776,983 złr.

*Ministerstwo finansów* 12,104,875 złr.

*Ministerstwo sprawiedliwości* 7,179,854 złr.

*Ministerstwo wyznań i oświaty* 2,326,046 złr.

*Ministerstwo handlu, przemysłu i budowli publicznych* 20,004,292 złr.

*Ministerstwo rolnictwa i górnictwa* 1,725,439 złr.

Ogołowa suma wydatków wynosi więc 194,799,209 złr.

Porównawszy przychody z wydatkami z tych dziewięciu miesięcy, pokazuje się ogólny niedobór 55,533,619 złr.

Lecz do tego należy przyliczyć jeszcze tak nazwane *osobne przypływy* z operacyj kredytowych, które zawierają różne zaciągnięte pożyczki lub wydane assygnaty i bilety skarbowe w ogółowéj sumie 138,885,846 złr., z których obrócono na wymianę różnych assygnatów, na zapłacenie indemnizacyjnych kapitałów i t. d. 69,297,703 złr., tudzież wydano na pokrycie niedoboru 55,533,619 złr. a resztę w kwocie 14,054,524 złr. obrócono na forszusy za zwróceniem i porachowaniem w krajach węgierskich.—

Dnia 21. stycznia zaczął kongres celny swoje narady w Wiedniu, na który pozwanemi zostali wysłańcy handlowych komor z krajów koronnych. Dotychczasowy system prohibicyjny (zakazujący) ma ustąpić systemowi ochronnemu. Stąd głownèm zadaniem tego kongresu jest ułożyć nową taryfę, według któréj się opłacać mają cła od dowozu lub wywozu różnych towarów przez granicę. Przedmioty obrad bardzo prędko się odbywają. Przyszłość handlu i przemysłu austryackiego zależeć będzie większą częścią od tego kongresu, przetoż największéj uwagi zasługuje to, żeby przez tę zmianę nasz handel i przemysł w pomyślnéj konkurencyi z handlem i przemysłem zagranicznym został. —

**Wiedeń.** Rada gminna miasta Wiednia ofiarowała księciu Szwarcenbergowi, prezydentowi ministerstwa, dyplom na obywatela honorowego stolicy, i wysłała wtym celu deputacyę do niego d. 6. t. m. przy której sposobności minister-prezydent w ten sposób przemówił: „Stosunki Austryi przybierają postać pomyślną, jéj sztandary rozwijają się w obronie porządku i prawa, i po za jéj granicami; wszakże Austrya niechce żadnego powiększenia i nie myśli o żadnym podboju. Jest ona powołaną do występowania jako orędowniczka konserwatywnéj zasady. I na zewnątrz jest naszèm zadaniem utrzymać porządek i legalność, aby Austrya zakwitła i wzmocniła się. Aby jednak cél ten osiągnąć, potrzeba aby ludy miały zaufanie do rządu a rząd do ludów. Zaszczyt jaki mię dziś spotyka, jest mi dowodem tego zaufania ze strony pierwszéj gminy w monarchii, i życzę sobie, aby Wiedeń, na który zwrócone są oczy całego państwa, zawsze tak ufnym był naprzeciw rządu i wspierał jego działanie itd. — „Vidensky Dennik“ donosi, że p. Ferdynand Kopp z powodu urządzonéj przezeń składki, celem ofiarowania p. Hawliczkowi (redaktorowi Slovana) śrebrnego puhara, postawiony przed sąd wojenny w Wiedniu, oddany został do wojska. — Dziwne prześladowania wykonywane były przez policyę w Wiedniu w ostatnim miesiącu: wielu młodym ludziom noszącym długie włosy, były takowe mocą ostrzyżone; podobnież kapelusze inne niż te wysokie były prześladowane; nawet na balu zabrała policya paniom i pannom wstążki ze słowiańskiemi kolorami, jako polityczne oznaki. W Wiedeńskiéj gazecie nawet ogłoszony był zakaz noszenia ubiorów, któreby za polityczne oznaki uważanemi być mogły. Zagraniczne dzienniki nadto mówiły, że w Wiedniu odkryto jakowyś spisek, który miał być i między wojskiem rozszerzony; aresztowano wprawdzie kilku obywateli, i młodych ludzi ale wieść owa nie wykazuje się z tych aresztowań.—

Dziennik „Lloyd“ ciągle rozprawia, że oktrojowana konstytucya z 4. Marca przeprowadzić się nie daje, że jest nie możebną i że do tego przyrzeczenia odstąpić rządowi należy. Na ten sposób bardzo chytrze przygotowuje on umysły, abyśmy się konstytucyi pozbyli. —

**Czechy i Morawa.** Niedawno skazani więźniowie majowi na Hradszynie w Pradze, wywiezionemi już zostali według wyroków do Munkaczu i Jozefowa. — W Pradze zakazano przez komendę wojskową znowu jeden dziennik „WEČERNI LIST“ na czas stanu oblężenia; rano było pismo to zabrane, w południe został redaktor aresztowany, a wieczor przyszedł zakaz pisma na czas stanu oblężenia. — Dor. Smetana, były profesor filozofii przy wszechnicy Pragskiéj, który odstąpił od kościoła katolickiego, umarł d. 30. Stycznia. Pogrzeb jego odbył się bez zwykłych obrządków religijnych, ale mnostwo ludu, mieszczan, doktorów i profesorów odprowadzało zwłoki jego. — Znajomy wygnaniec rossyjski Bakunin, dotąd zostawa w więzieniu na Hradszynie w Pradze. — W Oswiecimanie na Morawie w pobliżu Kijowa powstały rozruchy chłopskie. Rota niespokojnych rzuciła się do pomieszkania tamtejszego burmistrza, zabrała kasę gromadzką, i z groźbami zabraniała, aby nikt resztujących podatków nie płacił. Starostwo okręgowe w Kijowie wysłało natychmiast komisyę dla przywrócenia porządku, lecz zbuntowani nię upamiętali się rychléj, aż żandarmerya przyszła. Załatwienie téj sprawy od strony urzędu zaraz przedsięwzięto i przez całą noc prowadzono. Cztérech głównych przywodzców aresztowano i odwieziono, po czém ostatni odstraszyli i rozeszli się. (N. Z.)

**Węgry.** Ze Słowienska często dochodzą skargi, że się tam bez względu na wyrzeczone równouprawnienie zaprowadzają urzędnicy, którzy narodowego języka nie znają.

**Chorwacya i Serbia.** Ban Jelaczyc trudne ma stanowisko w Chorwacyi; przyrzekł on w r. 1848 wiele swobód Chorwatom, których teraz spełnić nie może. Podczas ostatniego pobytu w Wiedniu starał się o niektóre ulekczenia dla swojéj prowincyi, n. p. o zniesienie podatku od soli itp. lecz przy obecnym stanie państwa trudno będą jego żądania uwzględnione. — Niedawno aresztowanym został w Nowym-Sadzie serbski ksiądz Paweł Stamatowicz, znajomy jako literat, oraz dla wielkich zasług o naród serbski i panujący dom rakuski podczas węgierskiego powstania. Przyczyną miało być, iż się sprzeciwiał postanowieniu biskupa swego, który narządził instalacyę pewnego księdza w Nowym-Sadzie, a Stamatowicz opierał się temu dla tego, iż gminy wyznania greckiego mają prawo, według którego sobie same księży obierają. —

**Opawa.** Dnia 25. Stycznia umarł w Opawie JW. JX. Karol Saryusz Skórkowski, biskup Krakowski, który po politycznych wypadkach w r. 1830—33 z dyecezyi swojéj ustąpił, i odtąd w wygnaniu resztę życia przepędzić musiał. Umarł on w 84 roku wieku swego. Dnia 30. stycznia odbyło się nabożeństwo żałobne w Opawie, skąd zwłoki jego przeniosą się do Krakowa. Znajomy on był jako gorliwy Polak a szczególnie jako wielki dobroczyńca ubogich.—

---

## Niemce.

Konferencye Drezdeńskie ciągle się odbywają przez pełnomocników państw niemieckich. Ministrzy jednak, jako austryacki ks. Schwarzenberg i pruski Manteufel, którzy na początku też w naradach udział mieli, rozjechali się do swojich państw. Co się tam już ustanowiło, dotąd z pewnością się niewie, tylko najwięcéj wieści stąd dolatują. Jedna się tam o władzy związkowéj dla Niemiec, o sposobie reprezentacyi, o formie w jakiéj się konstytucye różnym krajom udzielić mogą i t. d. Drobniejsze państwa niemieckie jednak temu nie sprzyjają, kiedy Austrya i Prusy całą moc w Niemczech do siebie przyciągają. — W Holsztynie, w Hamburgu i w Meklenburgu stoji austryackie wojsko pod jenerałem Legedicz. — Wojska Holsztyńskie są rozpuszczone i nowi urzędnicy nad krajem Holsztyńskim przez komisarzy związkowych postanowieni. Dziwna zaprawdę rzecz, iż jeszcze przed kilkoma miesiącami zbierano w Wiedniu publicznie i pod oczyma rządu składki dla Holsztyńczyków jako „dla niemieckich braci“ aby się wybojowali z pod cudzego rządu, a teraz austryackie wojska same wysłane zostały przeciw tymże niemieckim braciom. Gdy wojska związkowe przecho-

dziły przez Elbę, miało tam zajść znaczne a nawet i krwawe nieporozumienie. Prusey pionierzy wystawiwszy most na Elbie, mieli zapytać pierwsze przechodzące pułki, czyli po niemiecku mówią? bo inaczéj że ich nieprzepuszczą. Nieporozumienie dopiero wtedy odstroniono, gdy jenerałowie sami pośród walczących wstąpili i spór ułagodzili. (S. Z.) — W Hessen-Kassel stoją także związkowe wojska. — Dziennik „austryacki Korrespodent“ pisze, że na zachodniéj granicy Niemiec od Rasztatu aż ku Düsseldorfu ma być postawione wojsko austryackie i pruskie dla zapewnienia spokojności Niemiec, przeciwko zewnętrznym burzom i wewnętrznym powstaniom, a gdy Austrya i Prusy tym sposobem będą mieć wojskowy protektorat w swym ręku, w ówczas mniejsza o to, jakiéj natury będzie forma władzy centralnéj i czy małe państewka protestować będą przeciwko drezdeńskim uchwałom lub nie. — Z Drezna słychać znowu, że od strony państw niemieckich ma się zakroczyć przeciw republice Szwajcarskiéj, która dawa przytułek politycznym wygnańcom. Przyczyną główną jednak ma być księstwo Newszatel, które Prusy nazad chcą odzyskać. — Francya protestuje przeciw przystąpieniu całéj Austryi do Niemiec, uważając krok ten za naruszenie traktatu z r. 1815. Protest ten zasłany został do Berlina i do Wiednia. — Sejm pruski postępuje w rozbieraniu nowych praw i ustaw dla państwa, jako to prawa o druku, prawa o odpowiedzialności ministrów, o stanie obleżenia itd. —

**Wrocław.** Przed niedawnym czasem książe biskup wrocławski wydał narządzenie w którém zagroził oddaleniem tych duchownych którzy obrani na sejm berliński nie złożą mandatów swoich; z tèj przyczyny prałat katedralny Dr. Ritter, dziekan Poppe i proboszcz Szafranek z Górnego Szląska obrońca narodowości polskiéj w Szląsku, złożyli swoje mandaty.

Gazeta Wrocławska donosi, że w Poznaniu księgarniom Wojkowskiego i Łubińkiego, jako też drukarzom Stefańskiemu i Rayznerowi mają być odebrane konsensa. Przez to grozi znowu wielka klęska piśmiennictwu polskiemu.—

**Francya.** We Francyi są ciągle cztéry stronnictwa przeciw sobie, t. j. republikanie, legitymiści czyli burboniści (którzy chcą dawną królewską rodzinę Burbonów na tron przywrócić), orleaniści czyli stronnicy rodziny ostatniego króla z domu Orleans, i Bonapartyści czyli stronnicy Napoleona, którzy chcą cesarstwo. Pierwsze trzy stronnictwa zgadzają się jednak teraz w tém, że republika jedynie zdoła wszystkich pogodzić i zabespieczyć Francyę od zamachów rewolucyjnych, dla tego ostatnia strona Napoleona, prezydenta republiki jest słaba. Przeto też gdy Ludwik Napoleon zażądał na nowo powiększenia dotacyi, sejm nie pozwolił mu tego. Wiadomo jest, że początkowa dotacya prezydenta wynosiła rocznie tylko 600,000 fr. i że r. 1849 dodano do niéj na reprezentacyą 600,000 franków, a w 1850 r. 2,160,000 fr. Teraz minister zażądał 1,800,000fr. ale sejm większością głosów zarzucił wniosek ministra. Przez to poniosł Ludwik Napoleon wielką klęskę i z tego już się okazuje, że w sejmie nie przejdzie wniosek względem przedłużenia władzy jego, gdyby takowy był uczynionym, a tém mniéj można oczekiwać, żeby Ludwik Napoleon mógł się ogłosić cesarzem. — Zresztą większość sejmu jest konserwatywna i zarowno z rządem postępuje w ograniczaniu praw i ustaw. —

**Włochy.** „Korespondencya austryacka“ donosi z Włoch o nowym spisku mającym rozgałęzienia bardzo obszérne. W skutek tego odkrycia kilka set osób w różnych państwach włoskich zaaresztowane zostały. (Cz.) Słychać, że wielka część Włochów życzy sobie panującą dynastyę piemontską (sardyńską) dla całych Włoch, inni znowu, szczególnie stronnicy Mazziniego, chcą w całych Włochach zaprowadzić włoską republikę federacyjną. —

**Turcya.** Powstanie w Bosnii już jest uciszone przez Omerapaszę. — Między narodowościami słowiańskiemi w Turcyi pokazuje się nowy ruch. Słowiańskie te plemiona chcą się oswobodzić zpod tureckiego rządu i tak niektóre gminy około Czarnéj-Góry wyswobodziły się z pod Turcyi i przyłączyły się ku Czarnéj-Górze, a może być że niezadługo cała Hercegowina to samo uczyni. —

**Rossya.** Różne dzienniki zapewniają że w Królestwie Polskiém nagromadzone są znowu wielkie wojska rossyjskie. Przyczyną mają być zawikłane sprawy niemieckie. —

**Anglia.** Sejm angielski znowu rozpoczął swoje obrady. Według obrachunków państwa angielskiego, w zeszłym roku przychody Anglii przewyższyły wydatki o 25 milionów, które zatém w skarbie zostały. Jest zbyt uwagi godną rzeczą, iż zanim ostatnie państwa większą częścią długi przyrabiają, Anglia skarb swój rocznie powiększa. —

**Z Cieszyna.** Dnia 8. b. r. skończyły się pierwsze sądy przysięgłych, które d. 15. stycznia się zaczęły. W kwietniu ma się odbyć druga sesya tychże sądów. —

## Uwiadomienie.

Ponieważ Tygodnik Cieszyński w Galicyi zakazanym został, Redakcya uwiadamia Czytelników jego w téj prowincyi, że się o rychłe odszkodowanie ich postara.

Przegląd wypadków politycznych wychodzi raz za miesiąc w każdą ostatnią sobotę. Przedpłata na Przegląd dla obierających to pismo na miejscu wynosi całorocznie 1 zł. 20 kr.; półrocznie 40 kr; czwierćrocznie20 kr. mon. konw.; — na c. k. urzędach pocztowych zaś całor. 1 złr. 50 kr.; półr. 55 kr; czwierćr. 28 kr. mon. konw.

W tłoczni Karola Prochaski. Odpowiedzialny Redaktor P. Stalmach.